

Kedvesórák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Ide intézendők az előfizetések legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:
sz. évre **12 korona.** Félévre **6 korona**
Negyedévre **3 korona.**

Regény egy kötetben.
(17. közlemény.)

RÉGEN VOLT...

Irta: Beniczkné Bajza Lenke.

Hámory, neje rémületét látva, most föleserélte a szerepet, s nyugodtan, egykedvűen állt helyén, mint kit alig érdekel a különös társalgás.

— Igaza van, gróf úr! — kiáltott föl Hámoryné némileg megkönnyebbülve. Oly *régen volt* az, miről az ügyvéd úr beszél, hogy alig tudnék kérdéseire felelni.

De Szomoryst nem lehetett könnyen lerázni, ki majdnem szigorúan mondá:

— Ez az állítás alig valószínű, mert oly nagy „esemény” volt az annak idejében a kastélyban, mit közülünk senkisé is felejtett el, annál is inkább, mert sohasem lettek annak részletei földerítve.

— Én azonban, ha tetszik emlékezni, akkor azonnal elhagytam a kastélyt, hova csak egy év múlva tértem vissza, miután a boldogult grófné meggyőződött ártatlanságomról.

— Azt tudom, de arra nem emlékszem, miért kellett önnek elhagyni a kastélyt?

— Semmi különös ok nem volt arra, csupán az, hogy a grófné mindent el akart távolítani, mi leányára emlékezteté.

— Az előbb azt mondta, „kiderült ártatlansága”, tehát volt valamivel vádolva?

— Mindenkire gyanu volt, hogy tudunk a grófné eltávozásáról, s így én sem voltam kivétel.

— A többiek azonban nem lettek eltávolítva.

— Én magam akartam menni, — viszonzá kissé összeszedve magát Hámoryné, s nyugodtan, bizonyos büszkeséggel viszonzta az ügyvéd kutató pillantását.

Edelényit vagy untatta ez a társalgás, vagy nem remélt a multból semmit megtudni és azt czéltalannak tartván, türelmetlen mozdulatot tett, mi azonban Szomoryst nem zavarta meg.

— Tehát egyáltalán semmi fölvilágosítást sem tud arról az időről adni? — kérde majdnem makacsul folytatva a tárgyat.

— Semmit, legkisebbet sem. Eltűnt az nemesak az én emlékeimből, de a kastélyban sem beszélt arról többé senki és hogy a grófi pár teljesen kibékült velem, mutatta nemesak az, hogy visszahívtak szolgálatukba, de esküvőmön is kegyesek voltak megjelenni, — viszonzá hévvel a jegyzőné.

— Ma beszéltem arról a gróffal, — folytatta az ügyvéd, s nagyon csodálom, hogy annyira kiment emlékéből minden. Azt hittük, tud valami fölvilágosítást adni.

— Miről? — kérde meglepetve s új zavarral Hámoryné.

— Az akkor történetekről.

— Most, ily hosszú idő után. Mily czélből?

— Egyszer mindennek végének kell lenni, és ennek a történetnek nincs vége.

— Sohasem adott életjelt a grófnő? — kérde Hámoryné.

— Soha, s azért jöttünk, hogy talán itt tudunk meg valamit.

— De miután látjuk, hogy a jegyzőné asszony nem tud semmit, — szólt közbe Edelényi gróf, jobb, ha áttérünk arra, mit tudatni akarnak. — Az ügyvéd úr azért jött Tölesére, hogy az ajándékokiratot megírja, a dolgot rendbehozza, s a telekkönyvbe fiukat vezessék be, mint „Bordács“ tulajdonosát.

Szomory látta, hogy a gróf végét kívánja szakítani az otlét és a kérdezősködésnek, azért a jegyzőhöz fordulva, mondá:

— Tudassák ezt fiukkal, hogy továbbra rendelkezék a birtokkal tetszése szerint.

— Fogadja legmelegebb hálánkat az ő nevében, gróf úr, — mondá a jegyző, most elegyedve először a társalgásba és kikisérté vendégeit, kik fogatukra ülve, nemsokára eltűntek a látóhatáron.

— Mit mond ennek az asszonynak a viselkedéséhez, gróf úr? — kérde az ügyvéd.

— Csodálatos zavart és ijedtséget árult el, majd halvány, majd piros lett, de hát miért? Mi oka van arra?

— Nekem alapos gyanum van, hogy ő többet tud, mint bevallani akarná.

— Lehetséges, — mindamellett valószínűtlennek látszik az, hogy sohase árult volna el semmit, sőt még most is titkolni akarná.

— Ki kellene vallatni, csak az a kérdés, hogyan és mikor?

Én nem igen jövök vele össze.

— Hisz elég kérdést intézett hozzá most is, ügyvéd úr, de ugy látszik, nem akar felelni, s nekem kellemetlen az a dolog a fiatal Hámory miatt.

— Ugy látszik, nagyon kedvelik az orvost mindketten, gróf úr.

Edelényi meglepetve pillantott az ügyvédre, oly különös nyomatékkal ejté ki az utolsó szót.

— Ő életemet menté meg, — mondá nyomatékkal.

— Csak ez volna egyedül a rokonszeny oka?

— Azonkívül csinos, kellemes, művelt ember, nagyon jó hatást tett reánk.

— Kíváncsi vagyok megösmerni őt, sajnálom, hogy már nem találtam szülőinél, de szemmel fogom tartani ezt a házaspárt a távolból, s végére járok titkuknak, ha ugyan van, de az én szemeim nem szoktak csalni.

— A fiú azonban ne sejtсен semmit, — mondá élénken Edelényi.

Sajnálom, hogy egyáltalán megtudtam anyja kiletét, mert elősmerem, hogy gyengeség, de nem kellemes az embernek volt eselédje gyermekével úgy érintkezni, mint ahogy mi tettük Hámory orvossal...

Kilenczedik fejezet.

Majdnem ugyanez az érzés és gondolat foglalkoztatta Margitot, mit atyja Szomory előtt szavakba öntött. Rosszul hatott rá azon tudat, hogy az, kit ő szíve teljes melegségével szeret, a volt komorna gyermeke, s maga elé képzelve az ifju előkelő külsejét, kellemes modorát, hihetetlen volt neki származása...

Midőn atyja fogatát az udvarról kirobogni látta, az öreg Borbálát ment fölkeresni szobájában, ki halkan dúdolván ült a kályha pattogó tűzénél és harisnyát kötött.

Megpillantva a belépőt, elhagyta helyét.

— Maradjon Borbála, — mondá az gyorsan neki, s helyet foglalt vele szemben.

(Folytatjuk.)



Rege a napraforgóról.

*Ne mondja senki a leánynak,
Hogy napraforgó a neve,
Ha régi hivatól elfordul
Hűtlenül egy másik fele!*

*Én jártam a dülök mentében,
A napraforgót ösmerem.
Ha eltikkadtam, hűvös árnyat
Gyakran adának ők nekem.*

*Elszenderedve, halk suttogást
Hallék körültem szertesztél,
Egy búzavirág mesélte el
A többinek e bús regét...*

* * *

*Szerelmes lett a napraforgó;
Szegény virág, bohó virág!
És lángoló szerelme tárgyát
Nem nyújthatá e földvilág.*

*Jött a pillangó, esdve kérte
Szívét cserébe, hasztalan!
A méhek is mind elröpültek,
A rétnek sok virága van.*

*Szerelmes volt a fénylő napba,
Csak azt vigyázta, merre jár.
A harmat rajta bús könyű volt,
S felesókolá a napsugár.*

*Ha jött a hajnal pirkadása,
Könyes arczezal fordult felé,
Égi útján e sárházából
Sóhajtozva nézegeté.*

*A szenvedők kínzott szívében
Nagy tetre kész az akarat,
Amde földöntúli szerelme
Csak sovárgás, csak vágy maradt.*

*Elveszité zöld ékességét,
Virág volt és kóró leve. —
Oh, ne legyen hát napraforgó
A hűtlen leány neve!*

Nagy Ferencz.

KATONAI VÉTSÉG.

Írta: **Dr. Simon Vilmos.**

Bánóczy Dezső főhadnagy egyike volt a Budapesti állomásozó honvédszázad legdelibb tisztjeinek. A nők imádták őt és az aranysujtásos gavallér maga is bolondult az asszonyok után. A leányokat ellenben kerülte, mert sokkal forróbb szíve, sokkal követelőbb vére volt, sem hogy megelégedett volna a plátói szerelem édességeivel, viszont pedig minden léhasága mellett is sokkal becsületesebben gondolkodott, sem hogy könnyelműen beszennyezte volna bármelyik fiatal leány tisztaságát.

Hanem Bánóczy állhatatlansága még azokkal az asszonyokkal sem érte be, akiknél ő a „második férj” szerepét játszotta; hanem az orfeumok és a színházak „csillagai”-t is belevonta donjuankodása körébe. És éppen ezek a könnyű hódítások tették mind sulyosabbá Klein Mórész király-utcai pénzüér nagy börtárczáját, melynek egyik rekeszében Bánóczy főhadnagy úr kifizetetlen váltói sorakoztak szépen egymás mellé.

És bizony, ha Bánóczy tovább is abban a körben mulat, amelyikben eddig költötte a pénzét, akkor hamarosan végére jár az utolsó apai holdjának is. Pedig a kapitánya, aki hozzá hasonló szőrű, csak hogy jóval vagyonosabb ember volt, továbbá az őrnagya, akinek volt ugyan egy mesésen csúnya és hihetetlenül gazdag felesége, hanem aki erről állandóan megfélekezett, ezek nem engedték ki Bánóczyt társaságukból. Nagyon szerették a fiút, mert kitűnő ötletei voltak, úgy, hogy a kissé szellem-szegény őrnagy még harmadnap is hangosan fölkaezagott, valahányszor az elmúlt mulatság egyik-másik epizódjára gondolt.

Igaz ugyan, hogy Bánóczyt inkább csak a húsága tartotta fogva főlebbvalói társaságában, de nem tudott alkalmas egérutat találni a visszavonulásra, és így bizony föltétlenül a vagyoni romlás örvényébe sodorta volna őt az a drága életmód, ha jó szelleme védőangyalt nem vezet az útjába.

Ez a védőangyal Hettyesy Gizi volt, ez a csöpp kis leány, akit egy házi-mulatságon hozott eléje szerencsecsillaga. Szárnyakkal ugyan nem áldotta meg őt a Teremtő, hanem adott neki azok helyett olyan gyönyörű, tiszta tekintetű kék szemeket, hogy aki azokba mélyen belesézett, önkéntelenül elrugta lábait alul a salakos földet és szebb, tisztább régiókba követte a leányt, ahol az emberek nem járják az önző anyagi érdekekért a mindennapi örült tánczot, hanem szeretnek, tiszta szívvvel, egyedül csak szeretnek...

Az őrnagy és a kapitány minden követ megmozdítottak, hogy visszaesalják körükbe mulatságaik éltető elemét: Bánóczyt. De hasztalan rendezték a legpompásabb murikat, a főhadnagy vagy el sem ment azokra, vagy ha testileg ott is volt, gondolatai elszárnyaltak a pezsgőspoharaktól abba a szép, tiszta leányszobába, melyben a késő éjszaka óráiban Gizi aludta a szerelmesek álmát. A mulató társaságnak eddigi lelke most szinte a mások jókedvének hóhérvá lett.

Ha pedig élezelődni kezdtek rajta, haragossá vált és otthagya őket.

Sőt a csipkedések miatt egy alkalommal össze is veszett az őrnagyával, mivel ez pezsgős állapotában azt mondta neki:

— Ugyan, Dezsőcském, hagyj már föl azzal a



Hajnal felé.

(Festette Egerváry P. Á.)

bábujátékkal! Inkább veszek neked egy szép, nagy francia babát, amely ér annyit, mint a te ostoba libácskád!

Bánóczy fölugrott az asztaltól és a haragtól szikrázó szemekkel fölkiáltott:

— Őrnagy úr, vonja vissza ezt a kifejezést!

— Amit mondtam, megmondtam, — válaszolt kicsinylő makaességgel az őrnagy.

— Akkor ezért a sértésért elégtételt kérek! — hangzott Bánóczy követelő szava.

— Majd többet is adok, mint amennyit a főhadnagy úr kíván! — fenyegetődött az őrnagy eles gúnnyal.

Bánóczy szalutált és örökre elhagyta a rendes mulató társaságát. Másnap pedig megverekedett az őrnagygyal, akít a jobb karján hatalmasan meg is vágott. Emiatt aztán az őrnagy elkeseredett ellenségévé lett Bánóczynak, mert nem tudta megbocsátani azt a csorbát, amelyet az ő elismert vívási ügyessége szenvedett.

A főhadnagy ettől fogva még kevesebbet forgott tiszti társaságokban, hanem egészen Hettyesy Gizi lovagjául szegődött. És otthon, csendes garçon-szobájában ülve, nem egyszer nyárspolgárhoz illő színekkel

alkalmával Hettyesy mama, aki nem igen bízott a főhadnagy megjavulásában, egy pillanatig sem hagyta őt négy szemközt Gizivel, úgy, hogy ő kénytelen volt új állomáshelyére menni, anélkül, hogy a leány részéről biztató ígéretet vitt volna el magával a távolba. Hanem azért azt remélte, hogy Gizi szive hű marad hozzá és szabadkai csendes visszavonultságában tovább szötte a jövő boldogító terveit...

*

Bánóczy Dezső már három hónap óta volt Szabadkán és mindeddig nem tudott annyi szabadságot kapni, hogy fölszökhessenek Budapestre.

Valamelyik napsugaras, mosolygó délelőtt egyik fővárosi kollégája érkezett az ezredhez hivatalos kiküldetésben.

A jó barát őszinte csodálkozással hallotta, hogy Dezső még a pezsgő életkedvéről olyan híres Bács-

kában is, szinte remete-életet folytat és kérdőre is vonta őt emiatt. De a főhadnagy vigán válaszolt:

— Vezeklem, barátom, a mult adósságaiért és kúporgatok a jövőm érdekében!

— Remélem, a szép kis pesti ideálot már teljesen kiverted a fejedből? — kérdezte csak úgy odavetőleg jókedvűen Póka Laczi. — Hallottad, hogy ki udvarol most neki?

Bánóczyt szédülés környékezte és alig tudta kinyögni ezt a fojtogató kérdést:

— Ki?

— Kónyi Pista, ez a pénzeszsák, ez a gigerli ügyvéd. És állítólag olyan sikerült támadó beszédek intézett Hettyesy Gizi szivecskéje ellen, hogy ez a mindenható hűs darab a szépdelikvenst maholnap arra ítéli, hogy eljegyezze magát Kónyival... De mi az, te

rosszul vagy? — kérdezte Póka főhadnagy ijedten és hirtelen megkapta Bánóczyt, aki sápadtan, levegő után kapkodva, beleroskadt egy karosszékebe, azután szakgatottan nyögte:

— Nem tudom, mi az, egyszerre elszédültem... Talán az erős szivar okozta... Már jobban vagyok... Kérlek, hagyj magamra. Ilyenkor szeretem az egyedül-
lélet... Gondolkozni akarok, mert megőrülök!...

Bánóczy szemeiben két fényes könnyesepp csillogott. Mikor ezt Póka Laczi észrevette, részvétellel kérdezősködött:

— Mi az, barátom, te könnyezel? Megbántottalak? Ah, — kiáltott föl hirtelen észbe kapva, — te még most is szereted azt a leányt?

Bánóczy nem tudott magán többé uralkodni és zokogva borult barátja keblére:

— Jobban, mint valaha!

— És én, ostoba, milyen bánatot okoztam neked



Mikor „Ő“ mulat.

festette le gondolatában a szép jövőt, amelynek ragyogó középpontja az ő Gizikéje lesz.

*

A szépen fejlődő idyllt azonban csakhamar váratlan csapás semmisítette meg. Bánóczy Dezső valamelyik reggel azt a parancsot kapta, hogy negyvennyolc óra alatt induljon Szabadkára az ezredhez, mert a szolgálat érdekében áthelyezték őt oda. Ez a „szolgálati érdek“ az őrnagy boszuállása volt, akinek kívánságára a főlebbvalók beleegyeztek Bánóczy áthelyeztetésébe, mivel nekik sem tetszett az, hogy a főhadnagy szinte tüntetőleg megszakított minden érintkezést a tisztkarral.

Bánóczy Dezső, az erős lelkű katona, csaknem sirásra fakadt tehetetlen haragjában, mikor az áthelyeztetési parancsot megkapta. Növelte a fájdalmát az a szomorú körülmény is, hogy a búcsúlátogatás

üres fecsegéssel! — szidta önmagát Póka főhadnagy. — Nem kell elhinned, amit mondtam, fecsegtem.

Bánóczy Dezső forró, lázas kezével némán megszorította bajtársa tenyerét, aztán elmenekült a szomszéd szobába és ott teljesen belemerült fájdalmas töprengéseibe. Annyira áthatotta egész valóját a fiatal leány iránt érzett szerelme, hogy a váratlan csapás egészen megzsibbasztotta élete működését.

Később kutatni kezdte balsorsának okát és ezt egyedül Szabadkára való áthelyeztetésében találta föl. Ha az ostoba katonai szellem nem fogja föl vétségként az ő szoliditását, ott örökösödhetett volna Hettyesy Gizi érzelmei fölött és elérhette volna azt, hogy a fiatal leánynak iránta való komoly érdeklődése igaz, állandó szerelemmé változzék. Ő pedig a kölesönös szerelem tisztító tüzeiben megjavulva, becsülettel fölajánlhatta volna e leánynak kezét. És mindezt oly szomorúan tönkretette a katonai fegyelem ostobasága!

Néha azért átvillant a lelkén egy-egy halvány reménysugár, hátha mégis hű maradt hozzá a leány szíve és várja tőle az életjelt? Sietnie kell, mert különben Gizi mamája legyőzi a leány ellenszegülését és akkor mindennek vége . . .

Ki tudja, nem vergődik-e az ártatlan fehér galamb a helyzet kínos bizonytalanságában? . . .

Fellobbanó szenvedélyében elhatározta Bánóczy, hogy a legközelebbi napok egyikén Budapestre szökik, még ha föbe is lőnék emiatt.

Éppen az indulásra kitűzött nap délelőttjén a levélhordó finom, czimeres eljegyzési-kártyát hozott a főhadnagynak, amelynek borítékjára kis, gömbölyű, finom betűvel maga Hettyesy Gizi, a boldog menyasszony, írta fel Bánóczy czimét.

*

Nemsokára föltűnt a szabadkai huszártisztek között a nemrégiben jött csinos, fiatal főhadnagy, aki roppantul ivott és kicsapongó jókedvvel huzatta a czigányt a nótáját:

Megmondtam, hogy ne játsszál a szívemmel,
Előbb-utóbb megfizeted éltemmel;
A férfi-szív bánatában megreped,
Mig a leány egyet gondol s elfeled.

Bánóczy Dezső volt, aki egyremásra dobálta a czigányt a bankókat. Ivott, kártyázott, dorbézolt nap-nap után és gyors léptekkel rohant az örvény felé . . .



Lassan-lassan . . .

Lassan-lassan elfelejtem,
Hogy valaha tavasz is volt,
Hogy az erdő árnya hívott,
Hogy a madár nekem dalolt.

Csak azt látom, hogy itt az ősz,
Dalos madár elköltözött,
S hideg szelek sikonganak
Kopaszszá vált ágak között.

Lassan-lassan elfelejtem,
Hogy valaha szerettelek,
S valamikor bizakodtam,
Hogy szeretni fogsz engemet.

Csak azt tudom, hogy mindennek
Vége . . . vége mindörökre . . .
Temetkezik a természet
S vágyódom én is a földbe!

Végyváry Ferencz.

A SZÉP KLÁRIKA.

(Elbeszélés.)

Írta: V. GAÁL KAROLIN.

A helységben ő volt a legszebb leány.

Jártak is utána a fiatal emberek, ahogy az mindennütt szokás, ha olyan szép leányt ösmernek, amilyen Mezőssy Klárika volt, ki özvegy édesanyjával megosztotta az élet gondját s szorgalmas házi foglalkozást.



A falu bölcse.

(Festette Egervary P. Á.)

Nem voltak gazdagok, de maradt rájuk annyi, hogy tisztességesen megélhettek.

Egy csinos fiatal postahivatalnok nagyon szemmel tartotta a szép Klárikát s kereste az alkalmat, hogy vele megösmerkedhessék.

Klárikának egy barátnője férjhezment, a helység jegyzője vette nőül s Klárika volt a koszorúsleány, a postahivatalnok pedig vőfély a vőlegény részéről, kinek jóbarátja volt.

Nagyon örült a postatiszt, Hullámosy Géza, hogy a szép Klárikával a lakodalomban annyit beszélhetett,

amennyit akart, s tánczolt is eleget a leánykával, s nagyon tetszett ennek is a művelt, csinos fiatal ember.

Kláríka atyja valamikor az ottani uraság főerdésze volt, s őt a közeli kis város növeldejében kellő ideig tanították, a kor igényei szerint.

A postatiszt úr meg volt elégedve annyi műveltséggel, amennyit Kláríkáknál társalgása alkalmával észlelt.

Nem volt nehéz kinyerni a mama engedélyét, hogy náluk látogatásokat tehessen.

A két fiatal szív csakhamar szerelmet vallott egymásnak s a férfi még az év őszére tervezte egybekelésöket.

Egész helység csak az ő viszonyukról csevegett.

Boldog napokat éltek át a szép jövő reményében.

— Hullámosy Géza igen kérte a mamát, esküvőjük után azonnal hozzájuk jöjjön, náluk legyen, hogy örömeikből mi sem hiányozzék.

Az anya örömmel egyezett ebbe, s mivel az ő

háza messze esett a postától, úgy végezték el, hogy eladja házát s a pénzt arra fordítsa veje, amire akarja.

— Veszünk másik házat



Őszutókor.

a postához közel, — mondta a vőlegény, — nekem is van felretéve egy kis pénzem, együtt szép összegben veszünk házat.

A jegyváltás is megtörtént, a helybeli lelkész volt násznagyuk.

Kláríka anyja bement Budapestre, tisztességes kelengyét vett, s egy szoba butort is megrendelt szeptember végére.

Igy álltak a dolgok, mikor a postatisztet hirtelen más helyre rendelték egészen váratlanul, ahogy ő maga beszélte Kláríkáéknak, kik nagyon megdöbbenek e hirre, és Kláríka azonnal sírva borult Géza nyakába.

— Jaj, hát nem láthatom én magát akkor mindennap?!

— Oh, édes egyetlenem, hiszen nem leszek nagyon messze! Gőzhajón minden héten jövök idáig, látogatására kedves arámnak... Aztán majd eljön a boldog nap, melyen tervünk szerint esküvönket megtartjuk. Azért ne búsuljanak, én mindent megteszek boldogságunkra, bárhol legyenek!

Nem mondta meg nekik, hogy másnap elutazik.

Levelét hagyott hátra Kláríkáknak, bizonykodva hű szerelme felől, s esdve kérte, legyen nyugodt.

A levelet elutazása után juttatta egy hivataltársa Kláríkáék kezéhez.

Keservesen esett a válás Kláríka szívének, édesanyja alig tudta megvigasztalni.

A jó anya maga is búsult, mert ösmerte a világ járását, olyan derék fiatal embert könnyen elcsábíthatnak a világban, főleg manapság, mikor házasodni kívánó férfiak ritkán akadnak, leány pedig annyi van, mint a fűszál...

De aggodalmát óvakodott leányával sejtetni, sőt inkább Hullámosy becsületességében való bizalomra intette Klárát.

Mindez azonban hiába volt, mert Kláríka átsírta azon órákat, melyekben a szellemes ifju mindennapi látogatását élvezhette.

Most nincs, nincs itt!... Vajjon gondol-e ő reá, ki máris annyi könnyet hullat érte?...

Csak két hét múlva érkezett levél tőle!

Ez hosszú volt a menyasszony szerető szívének.

De annál kitörőbb lett örömük. Anya és leány örvendve kiáltott föl s átölelve tartották egymást a levélolvasás alatt, mely így hangzott:

Imádott Kláríkáim!

Meg fogsz bocsátani, hogy csak még most írok hozzád.

Ügyeimmet kellett rendeznem, és új helyzettemmel ösmerkednem. De azután első gondom lett kedves szívedet megnyugtathatni jelen soraim által. Minden jól megy, és teljes reményem van jövőnket itt megalapíthatni.

A város igen csinos és elég népes, barátságosak az emberek. A kedves mama öröme az is irhatom, hogy itt nem nagyon

(Festette Erdős József.)

drága a piacz! Kapni is mindent.

Van szép sétány is, melynek közelében szándékozom lakást fölvenni.

Remélem, kedves angyali Kláríkáim, örömmel veszed e tudósításaimat, s te is azonnal irsz hogylétedről s irányombani bizalmadról, mert hiszen én vagyok a te hű s folyton rád gondoló, szerető

Gézád.

Most már nyugodtabb lett úgy az anya, mint leánya.

Kláríka hosszú, tartalmas levelet írt Gézának, megírt mindent, ami csak a kedves férfit érdekelhette.

Még a kis tarka cziczáról, meg a búbos fehér tyúkról is írt neki, mivel e két állat nagyon tetszett neki.

Írt szerelméről olyan hévvel, érzelmesen, ahogy csak első szerelem rabja irhat arról imádata tárgyának.

Elvárta volna, hogy Géza forróbban írjon neki szerelme felől, de azt is gondolta, hogy elégszer bizonyította előtte, mennyire szereti Kláríkáját, hát azzal keli megelégednie.

A Géza következő levele azzal volt tele, mily sok helyre hívják lakodalmi, névnap mulatságokba, és már több jóbarátja is van, kik előkelő családokhoz elviszik. Sok szép hölgy van ott, de olyan egy sincs, mint az ő kedves, édes Klárikája . . .

A harmadik levél már egy hónap mulva jött a megdöbben menyasszonynak.

Nem tehetett róla, de neki úgy tűnt föl, mintha Géza erőltetett kifejezéseket használna, és nagyon rövidre szabta az egész levelet. Gyakori fejfájásról is tett említést, ámbár derék orvosa van, akinek házánál szobát bérelt magának ideiglenesen.

Klárrika anyja sem volt a levél tartalmával meglegedve.

Még jött néhány levele a nyár folytán, de az esküvő felől egy szó említés sem történt egyikben sem, sőt ahhoz való előkészületeket sem említett, pedig . . . nem lenne kívánatosabb semmi más, mint az esküvő idejét lehetőleg siettetni.

De hát illendő lett volna-e Klárikától, hogy kérdést tegyen völegénye szándéka felől?

Semmikép sem tehetette ezt.

A mamának jött azon jó gondolata, hogy ő fog irni Gézának, megkérdezi tőle, hogy majd ha a Klárrika butora kész lesz, odaszállíttassa-e a budapesti asztalos által? . . .

E levélre is csak három hét mulva jött válasz, Klárrika anyjához írva. Gyorsan olvasta föl:

Kedves jó Mama!

Nagyon meglepett anyai gondoskodása a butorokkal, de határozottan meg kell írnom, hogy ideszállíttatni nem lehet. Nincs még kellő lakásom s még csak szobaúr vagyok egy családnál.

Bármint óhajtanám is mielőbbi egybekelésünket, azt egyidőre el kell halasztanom. Egy szeretett nővérem halt el, kiért gyászt viselek és úgy el vagyok szomorodva emiatt, hogy alig tudok örülni saját érdekeimnek! . . .

Azonfölül oly gyenge egészségem van, mikép orvosom teljességgel nem látja helyesnek megnősülésemet, míg helyre nem áll egészségem.

Remélem, e nyomós okok miatt megnyugszik Klárrika e nem várt körülményeim bekövetkeztén, és remélve tekint jövőnk elé.

Üdvözli önöket

Gézájok.

Klárrika majdnem megdermedve hallgatta a levél tartalmát, amint édesanyja fölolvasta.

Egyszerre fájdalmasan kiáltott föl, kezeit törve:

— Oh, anyám, érzem, hogy Géza megváltozott! . . . Ő nem az többé, aki volt! . . . Elfeledett, nem akar már nőül venni.

— Édes gyermekem, hiszen ő beteges! . . . Ne essél kétségbe, ha nem lehet nősülnie, hát mit tegyen?

— És én, mama, én mit tegyek? — zokogott Klárrika. — Neked el kell menned Gézához, beszélj vele, ne tegyen ki engem az itteni gúnyolódó nyelveknek! Hiszen, ha beteg, én ápolom, mint hű neje! Tartsuk meg az esküvőt. Házunkat ugyanis szép pénzért kéri, te magad is vehetnél föl ott lakást. Talán pénztelen állapotban van Géza, de szégyenli bevallani.

— Igazad van, gyermekem, ez leghelyesebb lesz. Elmegyek magam hozzá, nem ér ez a levelezés semmit, ha komoly intézkedésről van szó.

Klárrika teljes reménnyel bocsátá útra anyját, elfoglalta magát munkával és imával.

Hiszen, aki szomorú, az csak a jó Istennél kereshet vigasztalást, és ő nagyon, nagyon szomorú volt.

Két nap mulva érkezett meg édesanyja. Csodásan átváltozott az arcza, mintha hosszas betegség kinozta volna el. Meg volt nyulva az arcza, melyen mély szomorúság barázdái tüntek föl. Szemei körül fekete bemélyedés látszott.

Klárrika megijedve kiáltott föl:

— Be megtört téged ez a kis utazás, mama!



Rákospalotai piacon.

(Festette Egerváry P. Á.)

— Oh, gyermekem, csakugyan megtört! — Géza nagyon beteg, és szó sem lehet esküvőtkről. Csak alig beszélhettem vele; orvosa nem enged semmi izgalmas dologról vele értekezni, sőt azt mondta, még belehalhat Géza!

Klárrika fölsikoltott, azután keservesen zokogott.

Ó elmegy, neki látnia kell Gézát!

Alig bírta erről lebeszélni anyja. — Az orvos be sem bocsátna Gézához. Nincs mit tenni, tünni és várni! Hiszen még jóra fordulhat minden.

Klárrika nagynehezen lecsillapult ugyan, de feltette magában, titkon elmegy ő, mint hű menyasszony, meg kell látnia völegényét, ha addig él is! . . .

Egy napon éppen egyedül volt otthon, mikor barátnője meglátogatta, akinek lakodalmán Gézával megösmarkedett.

— Hogy vagy te, édes szegény Klárikám? — Hallom, hogy itthagytott az a jellemtelen Hullámosy Géza? — Szülőim látogatására utaztam ide, hiszen férjem is azon városban van hivatalban, ahova vőlegényedet rendelték.

— De Jankám, — mondta elborzadva Klárika, — te rosszul vagy értesülve. — Géza még vőlegényem, de nagybeteg és el kellett halasztani esküvőnket.

— Oh, te szegény elámitott leány! — szólt Janka szomoruan, — Hullámosy beteg volt ugyan rövid ideig és ápolta az orvos-család, ahol szobaúr, — de nem csupán ápolták, hanem meg is hódították leányuk számára, kire egy gazdag örökség jutott valami nagynénitől, — tudd meg, hogy a napokban meg is tartják esküvőjüket!

— Ne beszélj ilyet! — kiáltott Klárika magán-kivüli állapotban támaszkodva egy szék karjába. — Géza nem lehet hűtlen! Ő nem csábitott, tisztességes kérőmül jelent meg.

— Ne légy elvakulva, — mondta barátnője, — azért jöttem, hogy tudtadra adjam sorsodat, szegény leány! . . .

— Hiszen saját anyám volt Gézát megnézni, — beszélt vele.

— Az nem lehet! Talán mindent tud már anyád is, de nem akart téged elbúsítani! Mást mondott neked, nem a valót! Hallható már az egész városban, hogy a főorvos leányát a csinos postatiszt eljegyezte, belé-szeretett a nagy betegápolás alatt! . . . Nos, Malvin szép, és nyolczvanezret kap kezével a férje . . .

— Istenem, ha az igaz volna! — törte kezeit kétségbeesve Klárika, — úgy rettenetes sors vár reám s anyámra! Az emberek gúnyja! . . .

— Az mind semmi, édesem, — mondta Janka. — Más baj is van itt, te erősen elhervadtál! . . . Te betegség előtt állsz, Isten irgalmazzon neked!

Átölelte Klárát, és most mindketten keservesen sirtak.

Körülbelül tiz nap mulva M . . . kisváros lakosai azzal voltak meglepve, hogy új postatisztjök, a csinos, művelt Hullámosy Géza, szintén városuk főorvosának leányát, a gazdag Terényi Malvint vette nőül s pompásan ment végbe esküvőjök.

Csakhogy a ragyogó szépségü ara mellett oly nagyon halványan és szomoruan lépdelt a vőlegény.

Némelyek tudni akarták, hogy ott, ahonnan idejött, komoly viszonya volt valami leánynyal, kit elhagyott.

De erről csak suttogva beszéltek.

Az esküvő után öt nap mulva Hullámosy egy vasárnap délután elindult a város külső oldalán a folyam partján diszló sétatér felé.

Igen szép reggel volt, amelyet az ősz csak adhat még a hűvös idő bekövetkezése előtt.

Útközben találkozott Várkonyi Károlylyal, jóbarátjával, ki Budapestről rándult ki ide rokonai látogatására.

Elbámult, hogy itt találja Hullámosyt, de még inkább afelett, hogy megnősült s az itteni főorvos leányát vette el.

— Hát azt a bizonyos szép leányt elhagyta, a szép Klárikát, kiről nekem annyit írtál?

— Csakis ez egy fájó sebe szívemnek! — felelt Géza szomoruan. — El kellett hagynom szegényt, mert itt súlyos beteg voltam, s mint az orvosék szobalakója, kitünő ápolásban részesítettek, s Malvint igazán megszerettem. A csábitó körülmények meghódítottak s

Klárát feledve, Malvint vettem nőül . . . Hanem régi szerelmem gyöttrő emléke üldözőleg támadt föl lelkemben. Klárát minden tekintetben boldogtalanná tettem. Nem tudok felőle semmit egy hónap óta. Különben jobb is lenne, ha soha többé hírét se hallanám. Nem képzeled, mint kínoz a megbánás! Hogyan lehet az emberi szív ily változékonyak alkotva?

Ó, mily hasonlíthatlanul bájosabb volt Klárám, mint Malvin, és ez összehasonlítás újra meg újra gyötör. Én nem tudom, mi lesz belőlem? Hát még ha elhagyott kedvesemre gondolok, akkor örület környez! Mily boldogtalan lehet a szegény gyermek! . . .

— Már most hiába minden gyötrelmed, barátom! A végzet ellen nem tehetél! . . . Ha neked azzal szivességet tehetek, kész vagyok oda utazni, hol Klárád van, megtudni, hogy veszi ezt a te dolgodat?

— Oh, barátom, ha ezt megtennéd, igen lekötelnél! Gözhajó megy odáig, pár óra alatt ott vagy!

— Jó, elmegyek holnap reggel mindjárt. — És holnapután estefelé itt találsz e sétányon, hogy értesithesselek.

Igy megbeszélve a dolgot, a folyam partján sétálgatva, lassan haladtak a fűzes felé, hol vágyat kaptak a folyam partjára kimenni, mely alatt folydogált.

A fűzes egy része a partig nyult s a lehajló ágak bele is merültek a vízbe . . .

— Nézd csak, Géza, mi látszik ott ki a sűrű galyak alul? . . . Oly igaz, mint élek, az egy emberi fej, még pedig . . . igen, egy női fej. Alakján átsap a hullám, de a fejet tisztán ki lehet venni!

Géza odament s erősen nézte a teljesen látható szép főt, merev, barna szeméit s iszonyuan fehér arcát.

— Szent Istenem! — kiáltott föl Géza, — ez Klára! Az én Klárám!

— No csak nézd meg jól, és ne képzelegj! — inté barátja.

Géza félőrülten húzta szét a fűzfaágakat s még tisztábban kivehető lett a gyönyörű halott arca.

— Klárám, oh Klárám! — sikoltá Hullámosy, — térdreesve a fövényre, s karjait benyujtva, mindkét kezével megfogta a halott fejét.

Kiljebb is húzta. Dús haja fedte hófehér keblét.

— Hát csakugyan Klára? — kérdezte barátja iszonyodva.

Géza már nem hallotta e kérdést, — hirtelen ledobta kalapját, felöltöjtét és belerohanva a vízbe, átölelte Klára tetemét.

— Angyalom! — kiáltá vadul, — te az enyém léssz a halálban, — megyek, oh megyek, édesem!

Magával ragadta a testet, — néhány percz mulva lemerült vele együtt.

A megrémült jóbarát nem tudott segélyére menni, — úszni sem tudott s kiáltását nem hallotta e helyen senki.

Még várt néhány perczig. — Ugy rémlett előtte, hogy a folyam közepe felé pillanatig egy fekete pontot vehetett észre, de az is eltűnt.

Megrémülve sietett el innen, egyenesen átvágott a sétányon, ki az ott terülő mezőségen keresztül az arra fekvő pályaház felé, az első induló vonatra felült s visszament Budapestre a gyászos kép emlékével, mely még sokáig lebegett szemei előtt.

A lapokban nemsokára olvasni lehetett, hol vetett ki a folyam két holttestet, a férfi szorosan átölelve tartott egy remek szép leányalakot, a férfiban felösmerték a m . . . i főorvos csak most férjhezment leányának férjét, — a leányt pedig felösmerte boldog-

talán édesanyja, kinek szive azonnal megrepedt leánya felösmerésekor.

Malvint két év múlva nőül vette Hullámosy Géza barátja, kivel megösmerkedett, de soha nem mondta el ama borzasztó eset miként történését, amelynek szomorú tanujává tette a sors...



Csak a halálban.

Irta: **Huszár József.**

Asszonyom! Nincs már vágyaim közt myrtuság, se pálma, nincs már a szívemnek szép ábrándos álma. Elfáradt a lelkem, pihenésre vágyik. Csend van. Az óra lassan-lassan közeledik a III-esre még öt perc... már csak három, mindjárt órát mutat, még egy — és asszonyom, a golyó eldurran, s én oly nyugodt, olyan boldog, halott vagyok.

Esküszöm önnek, hogy ártatlanabb lelket nem ölt még meg golyó soha, mint az enyém. Szívem, mely önért hevült, nem dobban többé, érzéketlen, hideg. Nyugszik, nem háborog többé.

Szemeim, melyekből kisírt a szenvedés, melyekből könnyeket hullattam alabastrom-kezére, lecsukódtak immár. Kezeim, melyeket imára kulcsolva, esdekelve emeltem önhöz, erőltlenül feküsznek; jobbom göresösen füstölő revolvert szorít, balkezem szívem felett, melyből frissen buggyan a vér.

Ajkaim, melyekkel vágytam esőkját elrabolni, halvány pírrel borítvák, arczom, mely égett pokoli szerelem tüzeitől, viaszszárga. Itt nyugszom vértócsában a pamlagon.

Asszonyom! Én már olyan boldog vagyok. Nem szenvedek többé. Azt hittem, boldogságom önnél fogom megtalálni. Önnél, ki kegyetlenebb volt a világ legnagyobb kíznőinál, oh, mert szívem gyökereit egyenkint tépte ki.

Ott rimáncodtam, könyörögtem térdeimhez esve, a lelkem minden fájalmát, szívem iszonyu kínjait kitarva. A szemeim beszéltek mindent, mert megtörve a szenvedéstől, szavak ajkamra nem jöttek.

És ön, — ön eltaszított magától, büszke megvetéssel. Ott himbálta magát bársonyos hintaszékben, észbontó szépsége tudatában.

Illatos szobája kábulttá, örjögövé tett. Ez az illat, ez a pompa, s az könnyedség, — a szerelem hevével, egy félholt ifju rajongásánál is hatalmasabb volt. — Ön kinevetett, iszonyu, szivettépő gúnnyal elutasított magától, kezeivel divatos hajfürtjeit igazítva, s eljátszott piperéi között.

És aztán! — Aztán kitekintett az ablakon, nézte, mint hullatja levelét a fa lombja, az enyészett hideg fuvalma, az őszi szellő, mint ringatja a fa megfoszott, üres galyait. És nézte a pusztulást, a hervadást, a lassu halált.

Asszonyom! Az ön szive is ilyen hideg, pusztító volt, mely szívemre örök enyészetet borított. Reményeim egyenkint veszték el, s itt maradtam árván, szegényen.

Oh, ez a kép hű mása volt az ön lelki világának. És én csak ott álltam szótlanul, némán s bámultam isteni báját, varázserejét, már gyűlöltem önben a rideg, szivtelen zsarnokot, de mégis, meghalni tudtam volna egy szaváért, egy mosolyáért, melyben tudtomra adta volna, hogy szívébe befogad.

Bámultam önt, kerestem lényében a csodát. Szent atyám! Egy nő, ki a nő minden erényével

rendelkezik. És megtagadja magától a dicső, a szép szerepet, mely osztályrészeül jutott.

Ki vétkezik Isten és ember előtt, mert szívében nincs érzés, lelkében nincs erő, mintha élettelen nem érző oszlop lenne.

Erőm perczről-perczre gyengült. Elmondtam alig susogva a nő rendeltetését. Föltártam előtte a teremtés czélját, a nő isteni hivatását.

A lelke üres volt, hiába kerestem részvétet, biztatást, nem találtam. Csak gyönyörködött igéző pongyolájában, csipkediszével játszva, — elfordulva tőlem, kinevetett.

Asszonyom! Én sajnáltam önt. Higyje el, hogy ön a föld legboldogtalanabb lénye.

Boldogságát azokban a hitvány piper, bolondságokban találta meg, örömmel játszva velük, mint kis gyermek. Csak a külső, a csillogás, a fény, ami parányi érzékét fölkelte. Eldobta a legdrágább, legmagasztosabb, legbecesebb kincset, mi értékesebb selymeinél, mi vakítóbb ékszereinél, mely pótol mindent, bemeligit a bensőt, melynek lángja, lobbanása, édene feledteti szenvedésünket, vigasztalja megsebzett lelkünket, nem kellett önnek. Csak mosolygott, kaczerán, megvetett, s meggyilkolta szívemet.

Ekkor gondolkodtam. Boldogok lennének-e mi valaha? És valami azt sugta... „sohasem.“

Hát akkor magam akarok boldog lenni. Ha igaz, hogy van boldogság az ártatlan szenvedőnek, ugye e boldogságot egy darabka ólomban megtalálom.

Igen. Már megvan. Egy sóhaj szállt el lelkemből. Ez volt a halál, a boldogság öröme.

Mintegy varázsütésre megváltozott minden. Meggyógyultam.

Ön pedig szenved, boldogtalan.

Látom, ez a sóhaj fölrázta lelkét, megrendítette egész lényét.

Oh, ha van jutalom a földön, ön, asszonyom, megadja azt nekem, mielőtt lezárul fölöttem a kék koporsó fedele, s eltakar a sírgöröngy.

És én örökké sajnálni fogom önt, mert nem használta fel az életet. Ön élőhalott volt.

Asszonyom! Az utolsó forró vérsugár lövellt szívemből, minden lövellete egy-egy fájó kinya ama szívnek, melyből fakadt, melyet megnyitott a golyó.

Látom... ott ül ablakánál, s megjelenik előtte összetört, semmivé lett alakom, kihült tetemem, melyet földbe juttatott kegyetlen játékával.

És amint rémesem tűnődik, megkondul a harang! A távolból megdöböntő, fájó, szomorú akkordok hallatszanak.

Temetnek.

Elől a megyei diszes küldöttség, fényes papi orátussal. Tehát az uri-osztályhoz tartozott. A koci telve koszorúval. Utána mérhetetlen embertömeg, neve ismeretes.

Ön pillanatig eszmél.

Hah! Ég, világ, alkotás, emberek!

Nem, nem, százszor, ezerszer, ő nem az!

Rémülten sikolt.

És szive, először, dobogni kezd. Világosság támad előtte. Ön keres valamit, asszonyom, nem találja. Fölkutató mindent, egyik pamlagról a másikra ugrik. Azután a csengőhöz rohan, megrázza rettenetesen.

A cselédség berohan.

Ön, asszonyom, nem fog megtudni semmit, ön előtt titok marad halálom, önt ámitják, megcsalják, nem engedik önt szeretni még halálomban sem.

A menet elvonult. A koporsót is leeresztették. Ön kinyitja az ablakot. Egy elejtett szót hall. Ön, aszszonyom, ekkor megértett mindent, menni akar, de lábai gyökeret vernek. Látja képzeletében a férfit, kit halálba kergetett, kit halálában, haló, hült teteméből akart föléleszteni.

De ez visszautasítólag int. Ön térdrehull, könyörög, nem használ semmit.

Ekkor erőt kap lelkébe.

Fölkel. Ékszereit, piperéit elhajtja a szoba távoli sarkába. Egy fényképet ragad kezéhez, összecsókolja, belelehel szerelmét, feléleszteni akarja, nem lehet már. Az az idegen kép tulajdonosa is nyugszik már szép virágos hant alatt.

Ön megtántorodik.

Egyik diszes szobaoszlopot csókjaival halmozza el. Hideg. Brr! Megáll, valami villan előtte, valami fény hívja.

E pillanatban boldog lett. Visszavár, vár, mikor pirkad boldogsága hajnala? Csak remél, de nem tud a külvilágról, nem is érez semmit, napról-napra közeledik a teljes besötétülés, míg végre megnyílik előtte a túlvilág...

Csak a halálban akarta helyreépíteni, mit egész életében elmulasztott. De már későn!



A szív.

*Piciny húsdarab, egy kis véredény,
És benne mégis mennyi érzélem! ...
Mély, mint a tenger, melynek fenekén
Drágagyöngy mellett sár, iszap terem.*

*Lehet tanyája a boldogságnak,
Az éden, a menny minden üdvével,
Amelyek egén sohasem járnak
Sötét fellegek, csernyi vészszel.*

*És lehet pokol, szörnyek lakása,
Hol semmisen szent, semmisen tiszta:
S jaj annak, akit sorsa neki szán,
Az a könyeit mind, mind elsirja ...*

*De hoggyha egyszer szerelemre gyúl,
Kicsiny lesz neki az egész világ,
S amíg az lobog ölhalatlanul,
Mindenerő, mi szép: küzd s elérni vágy.*

*Szeret lángolón az örülésig,
Bálványimádón, hűn, szenvedélygel,
A legutolsó ér ütéséig,
Míg rá nem borul a siri éjjel ...*

*Elesítél a gond édes szavára,
S egy másik szívébe örök béke száll ...
Lázos éjszakák bűbájos álma,
Sejtett édenek mind valóra vál.*

*Gyűlölni is tud lángzón, féktelen,
Meg nem bocsátva, míg egy ér dobog ...
Kihal belőle minden érzélem,
Csak a gyűlölet lángja ég, lobog!*

*Imája az lesz, hogy ki megrablá
Édes titkait, forró szerelmét,
Örök fájdalom tegye rabjává
S ne adjon neki enyhet föld és ég!*

*... Ime a szívnek kettős világa:
Üdvözítő menny, a pokol mellett:
Ki istene lesz, azt gyönyör várja,
Vagy a kárhozat boldogság helyett ...*

*Piciny húsdarab, egy kis véredény,
És benne mégis mennyi érzélem ...
Mély, mint a tenger, melynek fenekén
Drágagyöngy mellett sár, iszap terem! ...*

Vajdai Szabó Jstván.

Naplótöredék.

Írta: Reschner Ilona.

Minden barátja bókol nekem. Szemembe mondták, hogy szép vagyok. Én nem hittem; tudtam, hogy csak üres fecsegés, hízelgés, semmi más és annál jobban utáltam és kerültem őket. Milyen tapintatlanok, hogy mindegyre olyat mondanak, mire a felelet vagy a hallgatás mindig egy kicsit kopott vagy nevetséges szalmacsépelés lehet. És milyen szellemszegények, hogy nem tudnak okosabb és hasznosabb dolog felett gondolkozni, hanem unalmas frázisokat gyártanak. No de nem is tartom én férfias jellemhez méltó foglalkozásnak a bókolást.

Az öcsése egy majálison, szuppé közben a hetedik égit magasztalt, pedig olyan fintori képet vágtam hozzá, — s végül szerelmet vallott, amire aztán azt feleltem, hogy hagyjuk abba a csárdást, mert nagyon elálmosodtam. Szóval megvetem az ilyen szólházi, üresfejű uracsokat.

Milyen ritka is a könnyed s mégis szolid, művelt fiatal ember.

A mi kisvárosi szereplő gavalléraink jaj, de távol állnak ettől; egész komolyan, mindig a Darwin-elméletet vagy az amerikai őserdőket juttatják eszembe, mikor képzelt sikkes lépteikkel végigaffektálnak az aszfalton; gomblyukokban az elmaradhatlan krizantinnal s kezüket és karjukat kiszámított pózzal hátra görbitik, mintha a hátuljövőtől meghajlított tenyerükbe valami meglepetést várnának. Milyen zöldek — bár hivatalosan „érettek” is és milyen sületlenül kicsinyesek.

De ő... ő sohasem pózolt, színészkedett, nem hízelgett, nem bókolta soha... nekem és előttem igazán soha. Sőt nem is szeretett az általános fecsegésekben részt venni. Olyankor ő hallgatott, csak egy-egy kötelességszerű megjegyzést tett, hogy éppen ne feszélyezze ottléte a társaságot.

Emlékszem, egyszer... egy nyári estakönyvra átjöttek, — ő és a nővére.

A szomszéd villában nyaraltak.

Mi együtt maradtunk ketten, a nagylombos vadgesztenye alatt, míg édesanyám vidáman karonfogta Leonát s az erkélyre vitte frissen nyílt lilapiros fuksziát megmutatni. A sárga, szitált homokkal beszórt térségen, a kerek kőasztalon ültem én, ő meg cigarettára gyújtott, hogy a szunyogokat elriaszssa.

Nem voltam beszédes kedvemben s az ő jelenléte nem kényszerített pusztán udvariasságból csacsogni, mert gyakori érintkezésünk és természetes barátságunk elkerülhetővé tette az erőszakolt kedveskedést.

Egyideig mindketten hallgattunk és saját gondolatainkkal foglalkoztunk.

Én törtém meg a szunyognótás csendet.

Mondja, Andor, miért szoktak a férfiak, — a nagy többség — bókolni a nőknek?

Nagy kerekre nyitotta a szemét és leverte a cigarettá hamuját, majd összevonta a szemöldökeit; mintha előbb meglepte és csodálkozásba ejtette volna a kérdésem s aztán gondolkodni felelt. Csodálkozása megijesztett, sőt szinte megszegegyenített, hogy talán nagyon együgyű, naiv kérdést kockáztattam, de gondolkodó arcza megnyugtatót és megvigasztalt, hogy hát ő az érett, komoly férfi, érdemesnek tartja arra gondolkozva felelni.

— Tudja, kis Helén, erre nagyon világos és egyszerű a felelet, de az magát nem fogja kielégíteni, nem fog tetszeni a maga filozóf eszének.

— Én nem is akarok olyan feleletet, ami nekem tessék, — csak igaz legyen az, — vágtam gyorsan a szavába.

— Előre tudtam, hogy ezt fogja mondani. — Jól van... azt hiszem, csakis azért bókolnak a férfiak, hogy a hölgyek jóvéleményét provokálják.

Nem tudom, milyen arcot csináltam, talán nagyon hiteltlen és kételkedőt, de mindenesetre furesát, mert ő elnevette magát.

— Tudtam, hogy feleletem nem elégti ki — bőlebbet és

ujabbat várt, pedig ez abszolút igazság, amit variálni nem lehet. És ugy-e mégis maga azt gondolja most, hiszen bókka még egy férfi sem nyerte meg a maga jóvéleményét és tetszését. Azonban a bókka uracsoknak ellenkező és azért holdogító a hitük és aztán sokszor sok könnyen mézes-mázos szavakkal meghódítható hölgyecskére akadnak, kinél aztán feltétlenül eredményt érnek el.

— Igazán eltalálta gondolatomat és utóbbi szavainak is kénytelen voltam igazat adni.

Benne, ugy látszott, bizalmat és barátságos hangulatot kellett naiv kérdésem, mert tovább beszélt az ő természetes, komoly hangján és modorában.

— Maga egy különös kis lány, Helén. — Sokszor megfigyeltem, ha az ajka mosolyog is, a szeme mindig szomorú marad. Olyan mélabus, ábrándos a tekintete akkor is, mikor nevet, hogy én nem hiszem és nem is képelem el, hogy tudna szívből nevetni, vagyis egyszerűen megtagadom, hogy tud nevetni. Az ajkának a mosolya csak egy udvarias kötelesség teljesítése s nekem úgy tűnik fel, mintha az alatt azt gondolná: „Nevetek, mert köztetek vagyok és ti nevettek, és ha én most is komoly maradnék, talán megharagudnátok.“ És nevet az ajka... de a szeme... az elmélázva tekint át az egész nevető és nevetést követelő társaságon, hogy hova? a lelkivilágának, mely mozzanatát figyeli az alatt is, azt csak maga tudhatja. — Ugy-e ugy-e kis Helén, maga nem tud nevetni szívből, igazán, csak kényszerű kötelességből, udvariasságból?

Nem tudom miért, de éreztem, hogy könyvek toltak a szemembe, nem is láttam azt a jóságosan mosolygó, lelkembe-látó dióbarna két szemet. Resteltem, hogy engem, akit még senki sem látott sirni, — mióta gondolkozni bírok, engem sirni látott egy idegen... egy idegen. — Ő pedig, az elismert szigorú, kemény és rendíthetetlen komoly ember, lágy, gyengéd, meleg hangon szólt hozzám.

— Kis Helén, magának valami bánat nyomja a lelkét, azért nem tud mosolyogni a szeme?!

Egy gondolat cikázott agyamon. Hátha ez az érdekes ember a legnagyobb svihák a világon s még komolyságával engem félrevezet, addig kiesztel fufanggal kiesztel titkaimat. Megíjédtem tőle, mert éreztem, hogy az a szellemes sötét szem máris kiolvasta lelkemből azt, hogy igenis van egy nehéz, komor fellege életemnek, mely miatt sohasem fognak mosolyogni szemeim.

Felszöktem helyemről s izgatottan tépdestem egy vadgesztenyelevelet. — És ő megint megértette a lelkemben végbement zavarodást, kiolvasta hirtelen ébredt gondolatomat; csendes nyugalommal mellém jött, szelíden megfogta a kezem s eldobta a széttépdesett, kicsi zöldlevelet.

— Ne féljen, kis Helén, nem fogom vallatni, nem is akarom és nincs is jogom. Ha tudtam volna, hogy ilyen gyanút ébresztetek magam iránt, kérdésem világért föl nem teszem! Azt hittem, jobban ismer, mert én magát teljesen ismerem. Most maga engem a legalattomosabb embernek hisz, azt hiszi, be akarom fanni, ki akartam vallatni, mert érdekesnek találtam és titokzatosnak komoly szemeit. És látja, van bátorságom a gyanuja mellett is azt állítani, hogy én tudom és érzem a maga titkos bánatát. Merem ezt tenni, mert már láttam most, ebben a pillanatban a szemében egy fénysugarat, ami eltörültnek és hibásnak vallotta az előbbi gyanuját és feltevését rólam. Igaz?

Nem jött hang ajkamra a csodálattól. Hogy mennyire olvas a lelkembe, mintha az egy kifüggesztett hirdetés volna. Némán ígert intettem. Olyan őszintén, becsületesen nézett rám, hogy azonnal minden bizalmam visszatért; nem, nem ő nem lehet rossz ember, sőt a legjobb. Rettenetesen haragudtam magamra, hogy hogyan is tudtam félreismerni egy pillanatig is egyenes, hamisítatlan jellemét. Éreztem, hogy magam iránti haragomban elpirultam s szemem lesütve, elfordultam. Aztán ismét érdeklődve néztem rá s kissé kíváncsian kérdeztem:

— Nos, hát mi az én bánatom?

Meg voltam győződve, hogy azt a legnagyobb pszichológus emberi halandó sem sejtethi. Szinte kihívóan kaczerkódtam a saját bánatommal.

Komolyan szembenézett, mintha figyelmeztetni akarna, hogy nem jó a tüzzel játszani! Aztán mintha az utolsó perczben megrettent volna a saját gondolatától, mit elhatározott tudtul adni nekem, halkán, szinte bocsánatkérve mondta.

— Magát az édesanyja nagyvilági modora és fényüzése keseríti.

Azt hiszem, nem érezhette különösebben magát a Loth felesége, mikor sóbálványnyá változott, mint a kijelentésére én. Mereven álltam vele szemben s nem tudtam elvonni tekintetemet az övéből.

— Igen, az édesanyja sohasem tudta a maga mély lelkét megérteni, őt nem a lélek útja, de a felületes, könnyelmű, ékeskedő külvilág érdekli, — folytatta csendesen, de szilárd meggyőződéssel hangjában.

— Ne, ne tovább, vágtam szavaiba ideges rémülettel; azt hittem az a pár mondat megfojt vagy megéget, ijedtemben és szegyenemben, hogy az igazat annyira eltalálta és hogy ez a borzasztó igaz nem egyéb, mint az anyám felületes jellemének rajzolása én előttem, — arcom lángolt és torkom kiszáradt. Szédültem, mint egy nagy bűnös, akire kimondták a kemény ítéletet és csakugyan bűnösnek éreztem magam s egy pillanatra elvesztettem önbecsülésem, a miért sértő és indiszkrét szavait meghallgattam. Mert igen, ilyeneknek láttam felindulásom első hevében szavait, mivel nem tudtam tisztán emlékezni arra, hogy tulajdonkép én jogosítottam fel azokra.

— Most megint rossz embernek hisz, aki merem az édes anyját szemében rágalmazni... Nem, nem akartam tovább folytatni, — mondá csendesítőleg, mikor látta, hogy rémülten tettem oldalt egy lépést, mintha futásban akarnék menedéket keresni. — De meg akartam tudni, hogy a mélyen rejtegetett titkokat is helyesen olvasom a lelkéből. Ugy-e teljesen ismerem magát, kis Helén, és maga mégsem akarja elhinni, hogy maga sem ismer félre engem s nem tart rossz, sértő, indiszkrét, svihák és gyűlöletes embernek!

Magam sem értem, hogyan estem egyik meglepetésből a másikba s valóban csodálkozva fedeztem fel, hogy újra a gondolataimat tette szavakba; mert nemhogy a felsorolt tulajdonságoktól teljesen mentnek hittem, de egy rendkívüli embernek kezdtem látni, akinek gondolatolvasó tehetsége van... vagy talán csak velem szemben? talán velem rokon vagy azonos a lelke?

Már kábult voltam a folytonosan egymást követő érzelmek és lelkiháborgások miatt s utolsó szavaira öntudatlanul, mintegy általa szuggerálva, feleltem:

— Elhiszem, tudom!

— Ugy-e hiszi és tudja azt is, hogy akivel lelkileg megértjük egymást, azt szeretjük is?

Igent intettem.

— És hiszi, tudja azt is, hogy mi egymást teljesen megértjük és... — elhallgatott... aztán erősen a szemembe nézett... és ebből következőleg...

— Szeretjük... mondtuk ki egyszerre mindketten.

— Látja, — folytatta és gyöngéden átölelt, — mi még az életbe soha kettősben nem beszélhettünk, de azért ismertük egymást, mert öntudatlanul tanulmányoztuk... most egy rövid félórát voltunk együtt. Maga nem szólt többet őt szónál az ajkával... de minden kérdésemre felelt a szemével, a lelkével; én kérdéseket tettem fel, de nem vallattam, hanem én vallottam ki a maga legrejtettebb titkát. Bevallottuk egymásnak, hogy szeretjük egymást, anélkül, hogy egyikünk is hamarabb tudtára adta volna a másiknak és anélkül, hogy a szerelem szó előfordult volna. Még csak nem is mondtunk hízlegéseket egymásnak, sőt inkább én kizártam magát és maga perczenkint gyűlölt és megvetett engem... és mégis a maga búskomor szemeit megmutattam mosolyogni. Nézzen reám és csókoljon meg!

Nem tettem mást, szembe néztem és jóízűen felkacag-

tam és ez a nevetés oly végtelen jólesett. Szivemből jött, mint még soha. Megcsókolt ő, aztán tovább folytatta:

— Ennek is megmagyarázom az okát. Ne haragudjék, ismételnem kell egy kínos részt. — Magát az anyja nem értette meg, sőt szabad magaviseletével elkészerítette, ezért volt szomorú mindig a szeme, mert ez a titkos féreg rágta a lelkét, anélkül hogy bárkinek elpanaszolhatta volna, ha csak veleszűletett nagy büszkeségét és tapintatát el nem veti... és most én bennem olyanra talált, aki érti és fel tudja fogni bánatát és aki a nélkülözött igaz anyai szeretet helyett nagy, soha ki nem alvó, igaz szerelmet ad... és ezért mosolyog most a szeme... úgy... úgy... és én esküszöm, hogy minden viharfelhőt és kis fellegfoszlányt eltávolítok az életegéről, mely ezt az édes, üdvözítő mosolyt elhomályosíthatná... Én leszek édesanyja helyett anyja mindene.

— Látja, kis Helénem, maga senki másnak nem lehetne felesége, csak nekem és nekem sem lehetne más a feleségem, csak maga, mi csak együtt lehetünk boldogok, mert a mi lelkünk egy és csak azok lehetnek igazán boldogok, akik lelkileg egyek.

Hírneves emberek házassága.

Angolból: **Dáni Ede.**

(3. közlemény.)

Mintha egy görög istennő lett volna, úgy csodálta, de a melegebb érzelem hiányzott mindkét részről.

Ruskin egy napon elhívatta Millais festőt, hogy fesse le a nejét.

A művész és a nő egymásba szerettek.

A férj megnyugodott a dologban, és hogy egybekelhesse, elvált nejétől és maga is elment a templomba, hogy ott legyen az esküvőn.

Alma Tadema 1874-ben elvette Epp Teréziát, kinek lebilincselő vonásait és aranyvörös haját, annyi képen örököltette meg és kinek képei oly jelesek, hogy férje nélkül is hírnevet szerzett volna magának.

Handel egyik növendékébe lett szerelmes, midőn feleségül kérte, azon feleletet kapta, hogy válaszszo-



Téli tájkép.

(Festette Erdős József.)

Az a férj s viszont az a nő, aki hitestársának csak csinos arczába és alakjába... vagy mi még gyakoribb, pénzeserszényébe szeretett bele, olybá vehető, mint a talmi arany; a laikusok látszat után rámondják, hogy arany... de pengése hamis és ha a külső szín idő folytán lekopik, berozsdásodik az, mint a lelki szeretet és belső egyetértés nélkül kötött házasság.



Édesanyám.

„A legszebb népdalok“-ból.

Édesanyám, ha megöl a búbánat,
Temetessen melléje a babámnak:
Rózsafából csináltasson koporsót,
Két sorával veresse rá a jajszót.

Édesanyám, nézzen istent kigyelmed,
Szerezze meg nyugodalmát szivemnek,
Ha a sirban fölfelem a babámat:
Megköszöni lelkem, mikor föltámad.

Dura Máté.

közte és a művészete között. És „az isteni leányra“ esett a választása.

Bach második házasságában oly nőt vett el, kiben a művészi és gazdasszonyi tehetségek ritka egyesülését lehetett tapasztalni.

Férjének kéziratait másolta és gyönyörrel hallgatta szerzeményeit.

Szép család volt, 20 gyermek tette a ház népét. Mozart felesége Weber Konstancia volt.

Mig a férj komponált, az asszony mellette ült, legendákat és gyermekmeséket mondott el neki, nagy örömére.

Házasságuk kezdetén oly szegények voltak, hogy egy barátjuk akkor lepte meg őket, midőn egy fütetlen szobában valcereztek, hogy felmelegedjenek.

Ha reggel elment hazulról és neje még aludt, ily tartalmu levelet hagyott neki hátra: Jó reggelt kedves feleségem! Remélem jól aludtál és misem zavarta álmodat.

Vigyázz, hogy meg ne hülj, hogy meg ne botolj, midőn egyik szobából a másikba mész.



TUDÁKOS SZOBALÉÁNY.

Tartózkodjál minden házi gondtól, míg haza nem jövök, ami nemsokára bekövetkezik.

Midőn Mozart meghalt, neje kétségbeesésében ugyanazon hagymázos ágyba feküdt, melyben a beteg feküdt, de a halál nem támadja meg azokat, akik keresik, sokáig élt még és nem nyugodott, míg férje adóságait ki nem fizette.

Beethoven csak plátói vonzalmat táplált.

Megelégedett azzal, ha női csodálói harisnyát és kézmelegítőt készítettek neki és tortákkal, süteményekkel látták el.

A nők tiszteletét mint adót fogadta; viszonzásul pedig pamlagokra feküdt, míg azok az ő sonatáit énekelték, művészi vandalizmust követvén el, éneküket szerencséjére süketsége folytán nem hallotta.

Schubert nőgyűlölő volt ugyan, de nagy vonzalommal viseltetett gróf Eszterházy Karolina iránt.

Egyszer a tapasztalatlan leány azt kérdezte tőle, miért nem ajánlott fel neki semmit műveiből.

Schubert kapva az alkalmon, hamar azt kérdezte „szokásba hozhatja-e”.

— Összes műveimet önnek ajánlom.

Chopin, Georg Sandot vette nőül, ki rábirta, hogy Majorka szigetére menjenek.

Chopin ezen időtől fogva betegeskedni kezdett, a nő szerelme pedig fogyni.

A férj nagyon jószívű volt és nem tudta elnézni, hogy neje az ápolásban kifárad.

A nő pedig csak az alkalmat várta, hogy szabaduljon és 10 évi ismeretség után, otthagya.

Egy év múlva azonban megbánta tettét, ki akart békülni s úgy rendezte a dolgot, hogy egy társaságban találkozzanak, — de a férj szó nélkül hagyta ott.

Mendelssohn, ki egy protestáns pap leányát vette feleségül, oly tartózkodó volt az udvarlásban, hogy sokáig azt hitték, hogy a mamának udvarol.

Rossini talán nagy önteltség folytán állott oly nagy becsben a nők előtt.

Egy gyönyörű nőhöz, ki közte és Wellington herceg között állt, így szólt: „Asszonyom, ön oly szerencsés, hogy Európa két legnagyobb férfia között állhat!”

Verdi szegény parasztfiu volt.

Egyszer egy uriház előtt ment el, hol gyönyörűen zongoráztak.

Ezen időtől fogva annyit ácsorgott ott, hogy a tulajdonosnak feltűnt, beszédbe eredt vele s megtudta, hogy a zongorázás vonzotta oda: kiképeztette és később feleségül vette a zongorázóleányt.

Diskieli azt mondja, hogy Molière noha jártas volt az életben, egy társulatához tartozó színésznőt vett feleségül, kivel volt alkalmatlan mindazon keserves ellenszenvet, nevetségességeket és zavarokat, melyeket ő maga a színpadon játszott.

— Mathews Károly huszonegy éves korában egy szegény árva leányt vett nőül, kivel négy évig élt együtt.

Midőn a nő súlyos beteg lett, nem tudta elviselni ama gondolatot, hogy férje esetleg oly nőt fog elvenni, ki nem fogja tudni szívének és lelkének értékét megbecsülni.

Ezt megakadályozandó, egy barátnője kezét, ki éppen látogatóba jött, megcsókolta és a férje kezeibe tette, kérte őket, hogy esküdjenek egymásnak hűséget.

Egymásé lettek és oly boldogok voltak, mint az első nejevel.

(Vége következik.)



Csalódás.

*Mikor én még hittem,
Hej, de boldog voltam!
Biztam az eszményben,
És vígan daloltam.*

*Igaznak gondoltam
Mindazt, mi jó, mi szép:
A jótelt nyomába
Úgy hittem, áldás lép.*

*Hittem, hogy a gonosz
Eléri végzete ...
És az erény útját
Angyal egyengette.*

*Hittem, és csalódtam!
Most látom azt csak át,
Hogy a „jón” a „gonosz”
Üli diadalát!*

Marianne.



BÖLCSEK ES BOLONDOK KÖZT.

(Szörnyen tanulságos regény.)

Irta: SOÓS ANTAL.

(I. közlemény.)

Rákosfalva vasárnap és ünnepnapok délutánján nyújtja a legmozgalmasabb képet. Budapestről ezeken a napokon ezreket és ezreket szállít ki a vasut, a kerékpár és a saját lábuk. A rákosfalvaiak is abba-hagyják a káposztaöntözést, elhagyják a földeiket, s bevonulnak metropolisukba. S mialatt büszke önérettel nézik budapesti vendégeiket, vágyódó pillantásokat vetnek a bihari hegyek felé. Mit szól majd Budapest akkor, ha Rákosfalva már a bihari hegyeknél tart. Miután a vágyódó pillantásokkal eleget tettek kötelességüknek, melyet a lokálpatriótizmus rájuk ró, betérnek valamelyik korcsmába, s tánczolnak. A budapestiek, ha csak nem azért jöttek ki, hogy ők is táncoljanak, a közeli sűrű erdő mögött elterülő rétre sietnek, hogy a Budapestben ismeretlen forró napban gyönyörköd-hessenek. Néhány szentimentális, romantikus hajlamu „bakfis” szeretné ugyan az árnyas erdő mély ölében, susogó bokor aljában ábrándos, fürtöcskéinek hullámzó fonatait az illatos pázsitra hajtani; de ez merő lehetetlenség. Az erdő tövig illatos mocsárban áll. Ellenben, ha a nap leszállni kezd, gyönyörű hangversenyt rendez a bakfis számára a természet. A mocsárból millió és millió szunyog emelkedik fel, mélabús, szivetrázó dalt zengve. S minél közelebből hallja az ábrándos leányka a dalt, annál égetőbb fájdalmat érez. Legégetőbb akkor, ha a természet e szabad dalnoka forró csókot nyom szüziesen piruló arczára. Rákosfalváról eltávozva, még napok multával is csak fájdalommal fog rá visszaemlékezni.

Ugyanily fájó benyomásokkal bucsuztam el én is a nagy jövő elé siető Rákosfalvától, s folytattam tanulmányutamat, Négyesre.

Négyesről legfeljebb annyit tud a világ, hogy semmitsem tud felőle. Borsod és Heves vármegye

határán fekszik, az Eger folyócska mellett. Ha átlépjük az Eger folyócskát... csakhogy az nem megy oly könnyen, mint rögtön ki fog tűnni.

— Hol van a hid? — kérdeztem egy négyesi szépségtől, ki a túlsó parton libát őrzött.

— Megkövetem, nemzetes uram, — válaszolta, de erre nincsen hid. — Csak tessék levetni a cipőjét és a nadrágját térdig felgyűrni, átgázolhat rajta, a víz nem mély.

Megfogadtam a tanácsát. Igaza volt. A víz nem volt mély, de annál mélyebb volt a sár. Mégis szerencsésen átértem a túlsó partra, minden nagyobb baj nélkül. Csak attól tartottam, hogy a túlsó parti kastélyból, ahova vártak, meg találnak látni. Nagyon furcsa bemutatás volna. Egyik kezemben a cipőkkel, másikban a harisnyákkal s azonfelül térdig felgyürt nadrággal.

Beléptem a kastély tág fogadószobájába. Személyesen még nem ösmertük egymást. Megmondtam a nevemet, azt mondták, hogy nagyon megörültek a levelemnek, melyben megérkezésemet jeleztem, most hogy csakugyan eljöttem, még jobban örülnek. Azután következnek a bemutatások. Regina kisasszony, a házi-kisasszony, Ernesztin k. a. Budapestről, K. mérnök úr R. ügyvéd úr, mindkettő szintén Budapestről. Valamennyien nyaralni jöttek ide. A kedves házi úr A. úr és szeretetreméltó nejeről sem akarok megfeledkezni. A szokásos üdvözlések után áttértünk a szokásos időnek megszokott becsméréseire, azután pedig a szokásos kalabriasz-partiera. Csakhogy nem volt kártya. Segítettünk a dolgon, összeszedtünk egy csomó arczképet, kiválasztottuk belőle a legszebb négy hölgyet, azok voltak a disznók. Ernesztine kisasszony, egy kedves arczu, kedves teremtés, szőke hajjal, fekete szemöldökkel és Itália egére emlékeztető szemekkel, volt a makkdisznó, Regina kisasszony sötét hajtekeresekkel és oly természettel, hogy Canova vésője sem örökített meg remekebbet, volt a tökdisznó. A zöld és vörös disznó két jelen nem levő hölgy arczképe volt.

Három napot töltöttem Négyesen. Éppen elég idő arra, hogy mélyebben belepillanthassak az ottani társas életbe. A társadami élet központja a „Szépitő Egyesület“ volt.

— Uraim, — mondotta Bőgő Attila, Négyesnek érdemes hűsvágója, és amióta a nagy horderejű szót mondotta, a négyesi Szépitő Egyesület elnöke, egy e czélra egybehívott első négyesi szépitő egyleti alakuló közgyűlés tagjaihoz. — Uraim, a felvilágosodás napja Nyugatról Kelet felé halad. Bátran állithatom, a felvilágosodás napja és a modern népvándorlások... Bátran állithatom, hogy új népvándorlás előtt állunk. Már is négy budapesti személy nyaral, bátran állithatom, tisztelt körünkben. — Uraim, alakuljunk át a helyzet magaslátára és emelkedjünk szépitő egyesületté. Ezáltal bátran állithatom, hogy Négyes második Rákosfalvává fog változni, mert ámbátor nincsen történeti multunk, de bátran állithatom, van történeti jelenünk. És ha önök engemet a Szépitő Egyesület elnökének választának meg, bátran állithatom, hogy ezt a Négyesen eddig még páratlan megiszteltetést elfogadnám.

És lón mindenben óhaja szerint. A Szépitő Egyesület megalakult és elnökévé Bőgő Attilát választotta. Ő pedig igen büszke lón erre a kitüntetésre. Amely vászonceléd azt mondta a mészárszékekben: „Elnök úr, két kító vastag lapoczkát“, az biztos lehetett, hogy többet kap négy dekával. Aki pedig az egylet gyűlésén akár feledékenységből, akár pedig irigységből így szólt: „Szót kérek, mészáros ur“, annak egy kiló rostélyosnál harminczöt deka nyakcsigolyát adott

nyomtatékul. Ennek következtében hivatalos ügybuzgalma daczára is, nagyon sokat ártott a közügynek.

Kezdetben azonban minden igen szépen folyt. A Négyes körül elterülő mocsarak partjain padokat állítottak föl. E padoknál összekötötték a hasznosat a kellemessel. A kellemes oldaluk az volt, melyen néhány szög hegyes végéhez dörzsölhette magát az ember, ha valamely légy, szunyog, sőt talán valami egyéb is megcsipte. A hasznos oldaluk pedig az volt, melyet a négyesi tanuló ifjuság névjegynek, rajzpapirosnak és írótablának használt. A Szépitő Egylet figyelme az egyes utak, homokbuczkák és mocsarak elnevezésére is kiterjedett. Azt a helyet például, melyen cipőimet levettettem, Arkádiának nevezték el.

Az elnevezések azonban nem voltak mindig eléggé szabatosak. Így például a temető árkát Lethe forrásnak nevezték el, noha egy csepp víz sincs benne; egy kopár homokbuczkát gyönyör-szirtnek, és egy közelében levő trágyarakást Pandora szelenczéjének. Sőt nem hallgathattam ezeket az elnevezéseket anélkül, hogy el ne piruljak a tudatlanságom miatt. Azt a helyet, ahol házigazdám istállójából a trágyalé a folyócskába szakad, Károly-Zuhanynak nevezték el. Melyik Károly? I. Károly? II. Károly? XII. Károly? Kis Károly? Nagy Károly? Kopasz Károly? Vastag Károly? Bátor Károly? Róbert Károly? Kisfaludy Károly? Ráth Károly? Hiszen annyi Károly van a történelemben. Megkérdeztem az elnöktől, melyik Károly emlékét örökítették meg.

— Bátran állithatom, — mondotta, — hogy Kacsafarktövy Károlyt, Négyesnek Istenben boldogult kántortanítóját.

Halhatatlanság, hát mégsem vagy üres álomkép?!

Mint már említettem, az elnök hiusága, minden ügybuzgalma és jóakarata daczára is sokat ártott a közügynek. Napról-napra nőtt ellenfeleinek a tábora, ami világosan kitűnt az egyiet ülésen. Kezdetben azonban csakis nagy elvek körül folyt a harc. Sőt, hogy az elnök kedvencz szavával éljek: bátran állithatom, hogy a világot mozgató nagy eszmék körül.

Az elnök a kaszálót fákkal ültette be. Szépen köralakban, egyik fát a másiktól nyolcz lépésnyire. Azt mondta, hogy a köralak jelképe a férfias következetességnek, mely ugyanabba a pontba tért vissza, amelyből kiindult. A kiszabott nyolcz lépés pedig a rendet jelenti, amely a lelke mindennek. Itt valami latin közmondást is használt, melyet a jelenlevők közül senkisértett, de azért mégis nagy hatást idézett vele elő. Gondolom, a latin közmondás így hangzik: „Hordó est anima rerum“. Valamelyik diáktól hallotta.

Az elnök felfogásával szemben az ellenzék azt állította, hogy a köralak a kasztrendszer, mely minden egyebet kizár, jelképezi. A kiszabott nyolcz lépés pedig a zsarnoki kényszer, melynek magunkat alá kell vetnünk. Azt hangoztatták, hogy a fákat egyenes irányban kell ültetni, változatos távolságban egyiket a másiktól. Az egyenes irány a férfias nyíltságot, a XIX. század előrehaladását jelképezi, a változatos távolság pedig a szabadságot, az egymástól való függetlenséget.

Mindkét párt szívós kitartással védte elvét, de előre is sejteni lehetett, hogy az elnök fog győzni, mert az ő pártja nagyobb volt. Ekkor a kisebbség látva, hogy pusztán elvi harcczal nem ér célhoz, követte a parlamenti kisebbségek példáját, s egyéni momentumokat kezdett a harcba belevinni. Elmaradt az elnök mészárszékéből. S mert Négyesen más mészárszék nem volt, az ellenzék négy hétig bableves-

ből és főtt krumpliból élt. E rendkívüli taktika, mely mint az elvhűség, legnagyobb példának egyike, méltó arra, hogy a legkésőbbi utókor számára is feljegyeztessék e lapokon, a kivánt eredményt szülte.

Az elnök kompromisszumra lépett a kisebbséggel. Tehát nem igaz, hogy Széll Kálmán találmánya a kompromisszum. Az egyezség főbb pontjait közlöm, nehogy valaki azt higgye, hogy Bögő Atila elveit a bihari pontokra akasztotta. Az egyezmény értelménél fogva, a fákat ezentúl köralakban is, és egyenes irányban is ültethetik. Körben tetszés szerinti távolságban; egyenes irányban pedig nyolcz lépésnyi távolságban egyiket a másiktól. Ha körbe csak két fát ültetnek, akkor e két fa egymástól való távolsága mindig jelezze a kör átmérőjét. „Mert — mondotta Bögő Atila — elnök, Hordó est anima rerum“.

Ebből az egyezségből, melyet aláírtak és a Szépészeti Egyesület pecsétjével megpecsételték, eléggé kitűnik, hogy az elnök méltón és bölcsen viselte magát. De mi annak daczára sajnáljuk az elvek föladását, mielőtt még akadémiikus fejtegetésekben vagy pedig a gyakorlatban kimutatták, hogy az itt fölázdozott elvek közül melyik felel meg jobban a XIX. század eszméinek és a modern fölfogásnak.

Négyesről három napi ott időzés után folytattam az utamat, még pedig északnyugati irányban, Hontba, melyet akkor a parlamenti ellenzék Magyarország mintavármegyéjévé léptetett elő. Ő Felsége legszélsőbb ellenzéke nem ismeri akkor az én szülőföldemet, Bácsme gyét. Vagy pedig nekem is a lokálpatriótizmus adja a tollamra ezt a keserű szemrehányást?

Ha talán a most következő leírások bájától elragadtatva, más valaki is meg akarja ismerkedni Hont vármegyével, annak a kedvéért megemlítem, hogy a magyar királyi államvasutak menetrendében foglalt négy és fél órai várakozás és az esetről-esetre növekedő vagy pedig fogyó tizenkét percznyi késés után a nánai pályaudvarból indul ki a vonat, mely a világot Hontmegye fővárosával, Ipolysággal összeköti. Némelyek ugyan azt állítják, hogy Ipolyságot a világgal, de ezek vagy irigylik Ipolyságot, vagy pedig nem ismerik a viszonyokat. Mert Hontmegye külön világ, mely csöppet sem törődik a többi világgal. Irhatnak, beszélhetnek róla, amit akarnak, Hontmegye azzal semmit sem törődik. Nem ír rá semmit, nem szól rá semmit. Nem ír, mert nincs lapja; nem szól, mert nincs mit mondania.

Hontmegye az ország legáldottab, legszebb megyéinek egyike. Völgyeiben megterem a 82 kilogrammos aczélbuza, akárcsak Szabadka határában; hegyein jó bor és tömérdék fa, gyümölcs. A sikkasztók és egyéb gazemberek pedig mindenütt nőnek szabadon széles e hazában üvegház nélkül is. Csak mikor már kihajtottak, teszik őket biztos föld alá.

Ipolyságtól Selme cz felé haladva, lépten-nyomon csörgedező patakok szelik át az utat, mely csendes falvacskák mellett visz el. Egykor nagyurak birtokai voltak: emez Koháry herczegé, amaz Csák Mátéé, a trencsényi királyé, ez itt Beatrixé, Hunyadi Mátyás feleségeé. Ma e birtokok töredékein számos gentry-család pusztul. Szemerédnél az Ivánkáék kastélya, néhány száz lépéssel odább a Chorinszky grófoké. Feljebb haladva, Egek községen túl, Gyügy határába léptünk. Itt állapodjunk meg.

(Folytatjuk.)



Csevegés a „Zöld szalon“-ban.

(Képeinkről.)

Mint lapunk jelen számában láthatjuk, szalonunk falain kitünő festők remek eredeti műalkotásai díszlenek. Két festőművész képei ezek.

A falu bölése, Rákospalotai piacon, Hajnal felé és Mikor „Ő” mulat, Egerváry Potemkin Ágost jónévű festőművésznünk ecsetje alatt születtek.

Őszutókor és Téli tájkép cz. aquarelleket *Erdős József* festette. *Erdős József* műalkotásai még nem voltak eddig tárlaton. Ő tulajdonképen műkedvelésből fest és teljes férfikorában ösztökelte a benne szunyadó tehetség az ecsetfogáshoz, de aki műtermének tárlatát látta, az benne egy folyton izmosodó tehetséget tanul ismerni. Bizonyos, hogy képeivel rövidesen tárlatokon is fogunk találkozni.

Egerváry Potemkin Ágost a genrefestés mellett a tájfestést is műveli, de kiválólag az elsövel foglalkozik. Az embert vevén főtanulmánya tárgyául, ezt minden tettében-vettében, foglalkozása közben kifürkészi és vizsgálja a mezei munka közben, falun, családjá körében, mulatóhelyeiken, örömeik s bánatuk közepett, temetés s lakodalmaknál, házimunkáik mellett, ahogy mulat s kesereg faluban épp úgy, mint a városban; a szalonokban, sima, feszes, képmutatásaik közben, a városi élet nyomoraitól környezve, a piaci-élet zsidongó tömkelegében.

Neve a műértő és -kedvelő közönség előtt széles körben ösmert, nem hírlapok nagyszáju lármái révén, de egyedül csendes s ama igazán a művészet tiszta céljainak szentelt munkásságáért, melynek előbb-utóbb magasabb sikerei is el fognak következni. Az újabb időben oly nagy számmal keletkező vidéki tárlatok termeiben találkozunk sűrűn Egerváry műveivel. Ő szándékkal választja föteréül a nagy vidéket. Itt képeit lelkesedéssel és tapssal fogadják, azok igazán tetszenek, mert a mi népünk igazi gondolkozását és szellemét tükröztetik vissza. Az ő képeit megérti a legegyszerűbb ember és gyönyörködik a legműveltebb művésztének ama természetes igazságában. És van Egervárynak ebben igaza: a magyar művészetet a vidéki közönség romlatlan, tiszta izlése fogja helyes irányba terelni és azt megérteni.

Mig a nagy közönségnek Országos tárlatokat rendeznek, mi ezzel versenyre kelünk és külön tárlatot rendezünk a magunk erejéből olvasóink gyönyörüségére.

Viszontlátásra! Pá!

Matyi.



A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Porse Vilmos. Rettenetes fenyegetéseit, valamint szép verseit örömmel vettük. Pá! — **Miczi és Bubi.** A rejtvény nagyon könnyű. Kérdéseire ime válaszom: 1. Fialat embertől szerelmesverseket sajátkezűleg elfogadni és hasonlókkal viszonzni, igenis illik, de csak hivatalos eljegyzés után. 2. Minden író ott vesz irodalmi czikkeinek tárgyát, ahol találja, hogy szerelmes ifju ideáljáról ír, az természetes, de a neveket kiírni tilos. 3. Ha egy fiatal ember egy leány arczképét megszerzi és óráján hordja, az azt jelenti, hogy szerelmes a leányba. Ha a leány nem viszonzza ezen érzelmet, joga, sőt kötelessége — jó hírneve érdekében — ezt eltiltani. Pá! — **Bizsik Andor.** A regényt olvasnunk kell előbb. Tessék beküldeni. A humoreszk jó. **Reschner Ilona.** Dolgozza át úgy, hogy az első rész enyhüljön és küldje be újra. Teljes jóindulatunkról biztosíthatjuk.